

[Indenrigsministeren]

inden for forskning og inden for produktion. Sigtet er at forebygge skadevirkninger på menneskers sundhed, på miljøet eller i natur i bred forstand.

Udvalgets betænkning vil være færdig i løbet af kort tid. Men jeg kan allerede her røbe, at betænkningen lægger op til, at der etableres et offentligt indseende med forskning, der anvender gensplejsning – primært ved, at der laves et system, så forskning skal anmeldes til/registreres af en offentlig myndighed, bl.a. for at få et samlet overblik over anvendelsen i forskningen.

Og det vil blive foreslået, at der kan stilles særlige sikkerhedsmæssige krav til de laboratorier og lignende, hvor forskningen foregår, naturligvis afpasset efter karakteren af det enkelte projekt.

Jeg vil i løbet af sommeren vurdere disse ting nærmere, men mit mål vil være til efteråret at kunne præsentere folketingsretten en samlet løsning med de dertil hørende lovforslag, der giver os den nødvendige kontrol med både den humane og den ikke-humane gensplejsning – foruden med de øvrige teknikker, som specielt er behandlet i etikudvalgets betænkning.

Lad mig til afslutning konkludere, at der efter min opfattelse ved lov bør oprettes et etisk råd, der er rådgivende for indenrigsministeren og desuden har almindelige informerende opgaver over for offentligheden. Rådet skal være bredt sammensat af lægfolk og eksperter.

Lovens tekst eller lovforslagets bemærkninger bør præcisere, hvilke forbud mod hvilke typer af forsøg der bør være tale om.

Retningslinier for forsøg m.v. skal efter anbefaling fra rådet fastsættes af indenrigsministeren med ansvar over for folketingsretten.

Med disse principper som grundlag tror jeg vi kan komme et godt skridt videre i retning af at sikre os indseende med udviklingen og få et grundlag for at tage stilling til den uden hverken at lade os løbe over ende af den eller lade os unødigt skræmme af den. Det er denne »midterlinje«, jeg så gerne ser at vi når frem til, og som jeg håber at vi kan nå til enighed om at søge fremmet her i tinget. Vi skulle gerne fortsat kunne høste fordelene af den videnskabelige og teknologiske udvikling uden at sætte vor menneskelighed over styr, og det er mit håb, at et råd med de opgaver, jeg har nævnt, kan bidrage hertil.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 116:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en systemeksportfond. (Offentlig deltagelse i systemeksportforretninger).

Af Svend Andersen (S) m.fl.
(FremSAT 26/2 85).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 2–4 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 117:

Forslag til folketingsbeslutning om fremme af udvikling og forskning inden for det medikotekniske område.

Af Svend Andersen (S) m.fl.
(FremSAT 26/2 85).

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 118:

Forslag til folketingsbeslutning om fremme af udvikling af komponenter og metoder til industrialiseret byfornyelse.

Af Svend Andersen (S) m.fl.
(FremSAT 26/2 85).

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 119:

Forslag til folketingsbeslutning om fremme af udviklingen inden for dansk akvakultur (fiskeopdræt).

Af Svend Andersen (S) m.fl.
(FremSAT 26/2 85).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Stetter):

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at der er et behov for samarbejde mellem erhvervslivet og det offentlige med henblik på at øge projekt- og systemeksporten. Jeg kan ligeledes tilslutte mig forslagsstillerens opfattelse:

[Industriministeren]

at der også er et behov for samarbejde mellem erhvervsvirksomhederne indbyrdes med henblik på løsning af mere omfattende eksportopgaver på projekt- og systemeksportområdet.

Jeg vil imidlertid fremhæve, at dette ikke er nye samarbejdsopgaver, vi står over for at skulle løse. Der eksisterer allerede et vel-etableret samarbejde på feltet, men dette samarbejde skal bestemt ikke betragtes som en afsluttet proces. Jeg er levende optaget af en fortsat indsats med henblik på at udbygge samarbejdet og vil gerne nævne et par eksempler herpå.

For det første: samarbejdet mellem det offentlige og erhvervslivet foregår for tiden på grundlag af industriministeriets cirkulære fra 1981 om offentlige myndigheders deltagelse i eksportforretninger. På baggrund af de indvundne erfaringer har jeg for længst iværksat et revisionsarbejde, der nu er afsluttet, og et nyt revideret cirkulære er underskrevet og udsendt.

For det andet: forslagsstillerne finder, at der bør oprettes en videnbank på systemeksportområdet. Deroverfor vil jeg oplyse, at regeringen for længst har besluttet at oprette en videnbank, og den er allerede under opbygning i Danmarks erhvervsfond som et led i udbygningen af samarbejdet i erhvervslivet med henblik på, at bl.a. virksomhederne centralt kan søge oplysninger om den offentlige sagkundskab, der kan nyttiggøres ved eksport.

I praksis findes der mange eksempler på et vellykket samarbejde mellem erhvervsvirksomheder om løsning af mere omfattende eksportopgaver, og det er en udvikling, som industriministeriet har støttet og fortsat støtter gennem eksportfremmearbejdet i Danmarks erhvervsfond. Et af hovedkriterierne for at opnå støtte er, at støtten kun gives til grupper af virksomheder.

Endelig kan der også være grund til at hæfte sig ved, at Industrirådet for tiden er ved at etablere et systemeksportkontor med henblik på at udbygge samarbejdet mellem erhvervsvirksomhederne om løsning af opgaver på projekt- og systemeksportområdet.

Min konklusion er, at det samarbejde, som forslagsstillerne efterlyser, allerede findes og er inde i en gunstig udvikling til gavn for eksportarbejdet. Der er således ikke behov

for etablering af en systemeksportfond til kanalisering af dette samarbejde.

Dernæst: der er heller ikke behov for at sikre erhvervslivet 100 mill. kr. i langfristet risikovillig kapital, der skal indskydes i systemeksportselskaber som ansvarlig kapital. Den gunstige udvikling i projekt- og systemeksporten, som forslagsstillerens tabeller viser, peger heller ikke på et sådant behov. I praksis ville indskud af offentlige midler i selskaber, der dannes sammen med private erhvervsvirksomheder, indebære en favorisering af nogle få virksomheder, der opnår en særstilling, som ikke harmonerer med det lighedsprincip, vi har en lang tradition for her i landet.

Gennemførelse af projekteksportforretninger stiller særlige krav til eksportfinansieringen, hvor en stigende international konkurrence gør sig gældende. Industriministeriet og Danmarks erhvervsfond deltager aktivt i det internationale samarbejde på eksportkreditområdet med henblik på at sikre, at de kreditvilkår, der kan tilbydes efter den danske eksportkreditordning, svarer til de vilkår, der i udlandet tilbydes de danske eksportørers konkurrenter.

I tilknytning hertil vil jeg minde om, at tinget i sidste uge behandlede lovforslaget om overflytning af de særlige eksportgarantiordninger fra § 7 i loven om udviklingsbistand til loven om Danmarks erhvervsfond. Lovforslaget vil bidrage til en forenkling og modernisering af disse eksportkreditgarantier, der gennem risikovillighed og lang løbetid er af særlig betydning for projekt- og systemeksporten.

Jeg finder heller ikke, at der er behov for, at den foreslåede systemeksportfond yderligere får bevilget et beløb på 25 mill. kr. til udvikling og tilpasning af offentlige systemer med henblik på eksport. Jeg vil fremhæve, at det reviderede systemeksportcirkulære indeholder nye regler, der kan lette finansieringen af styrelsernes udviklingsarbejde. Efter disse nye regler kan den styrelse, der deltager i en eksportforretning, disponere over 80 pct. af det overheadtillæg, der kan beregnes for den leverede ydelse ud over kostprisen. Dette beløb kan styrelsen frit anvende til fremme af sine eksportbestrebelse, herunder tilpasning af styrelsens systemer til eksportformål.

Jeg må således konstatere, at udviklingen også i spørgsmålet om finansiering af udvik-

[Industriministeren]

lingsomkostninger har overhalet forslagsstillerens tanker.

Forslagsstillerne ønsker, at en systemeksportfond skal ledes af en bredt sammensat styrelse, der sammen med et sekretariat skal koordinere samarbejdet. Den koordinerende funktion udføres i dag af eksportfremmerådet, og der er nedsat et særligt projekteksportudvalg med Danmarks erhvervsfond som sekretariat. Ved nedsættelsen af dette projekteksportudvalg har eksportfremmerådet netop lagt vægt på den brede repræsentation for erhvervsorganisationerne og de berørte ministerier, herunder udenrigsministeriet, der udfører et værdifuldt arbejde med identifikation og opsporing af projekter i udlandet. De aktiviteter, som forslagsstillerne efterlyser, er således for længst etableret også på dette felt.

Sammenfattende finder jeg, at det samarbejde og den koordination, som forslagsstillerne efterlyser, allerede findes og er inde i en gunstig udvikling, ligesom der heller ikke er behov for at bevilge 125 mill. kr. til en systemeksportfond.

Jeg må derfor afvise forslaget som en overflødig bureaukratisk overbygning på et i dag velfungerende system og område.

Det netop omtalte beslutningsforslag, B 116, har ingen forbindelse med det følgende forslag, B 117, men folketinget har ønsket, at forslagene behandles under ét, og jeg skal derfor fortsætte med at kommentere B 117.

Forslaget opfordrer regeringen til at træffe foranstaltninger, der kan fremme den medikotekniske udvikling og forskning, dels gennem iværksættelse af almennyttige aktiviteter på området, dels gennem iværksættelse af direkte virksomhedsrettede aktiviteter.

Indledningsvis vil jeg understrege, at jeg er meget positivt indstillet over for hovedsigtet med forslaget: fremme af udvikling og forskning inden for det medikotekniske område. Jeg må imidlertid gøre opmærksom på, at opgaven allerede er taget op flere steder.

Teknologirådet har i mange år støttet almennyttige aktiviteter på feltet både i form af projekttilskud til enkeltstående faglige aktiviteter og i form af basistilskud til Medico-teknisk Institut. Inden for de seneste tre år har teknologirådet således i alt ydet basis- og projekttilskud af størrelsesordenen 1-3 mill. kr. årligt.

For så vidt angår de direkte virksomhedsrettede aktiviteter kan virksomheder, som vil udvikle medikotekniske produkter, få lån eller statstilskud til produktudvikling fra henholdsvis udviklingsfonden og en anden erhvervsfremmeordning.

Jeg kan oplyse, at ud over det, der som allerede nævnt foregår i industriministeriets regie, støtter også forskningsrådene, både det lægevidenskabelige og det teknisk-videnskabelige, aktiviteter inden for det medikotekniske felt med – efter det for mig oplyste – ca. 3 mill. kr. årligt.

Som følge af, at aktiviteter, der opfylder intentionerne med det foreliggende beslutningsforslag, allerede er og fortsat vil blive gennemført både i henhold til de teknologiorienterede erhvervsfremmeordninger og i forskningsrådenes regie, vil jeg foreslå, at tinget også i fremtiden kanalisere de midler, der kan stilles til rådighed for formålet, gennem disse ordninger. Dermed opnår vi også, at denne indsats prioriteres i overensstemmelse med det lovgrundlag, som folketinget har fastlagt for fremme af forskning og teknologisk udvikling, i stedet for at der til stadighed oprettes nye og overlappende ordninger.

Boligministeren (Bollmann):

Forslag B 118 går ud på, at regeringen bør fremsætte lovforslag, der har til formål at fremme udviklingen af metoder og komponenter inden for boligforbedring og byfornyelse. I bemærkningerne er der redegjort for den hidtidige industrialisering af byggeriet, og der argumenteres så for, at denne bør slå igennem på byfornyelsesområdet.

Jeg vil gerne først ridse min egen opfattelse kort op.

Byfornyelse vil i de kommende år være en hovedopgave inden for byggeriet, og det er klart, at det er væsentligt, at den kan gennemføres med det bedst mulige forhold mellem kvalitet og pris, ligesom det også er væsentligt, at byfornyelse kan understøtte fremgangen i den danske byggeeksport. Den bedste støtte, byggeeksporten kan få, er et godt hjemmemarked, det tror jeg alle er enige om.

Ikke mindst på eksportområdet må fremtiden ligge i en videreudvikling af industrialiserede metoder, og disse metoder drejer sig jo ikke alene om præfabrikeret af kompo-

[Boligministeren]

nenter, men også om planlægning af byggeri, om byggeprocessens organisering og styring og om virksomhedernes opbygning og samvirke, så jeg er faktisk grundlæggende enig i de tanker, som beslutningsforslaget her er udtryk for. Men enigheden er jo heller ikke opstået ved denne tilfældige lejlighed; den ligger i forlængelse af vores almindelige holdning på området.

Man kan vel også sige det på den måde, at der er ikke noget nyt i forslaget ud over ideen om at anvende et bestemt beløb – de 30 mill. kr. – til formålet. Jeg vil her sige, at der jo allerede ydes en vis støtte til denne udvikling, og jeg kan nævne boligstyrelsens forsøgsmidler, forsøgsarbejdet i byggeriets udviklingsråd, byggeforskningen, støtte fra teknologirådet og arbejdet med en række renoveringsdetaljer.

Jeg kunne også nævne, at en udstilling om byfornyelse og nybyggeri, der er finansieret af boligministeriet, nu har cirkuleret i en lang række byer i Europa og dér vakt meget stor interesse.

Vi har også på anden måde taget områder op for at støtte byfornyelsen.

Forholdet er vel det, at de fleste af de regelsæt og forskrifter, vi kender, er baseret på nybyggeriet. Det gælder sådan noget som bygningsreglement, entreprise- og teknikerregler og pris- og tidsregler, og en række af disse regelsæt vil vi gerne i boligministeriet have drejet i en retning, så de kan give renoveringsprocessen et meget bedre grundlag.

Hvis vi vender os til byggeriets praksis, kan vi konstatere, dels at præfabrikerede komponenter allerede nu i et vist omfang anvendes ved renoveringsopgaver, dels at en række virksomheder udfolder store bestræbelser for at udvikle præfabrikationen yderligere, f.eks. i form af installationstårne. Jeg har ikke noget talmateriale, der kan sige noget om fordelingen af byfornyelsesarbejder på traditionelle og på andre løsninger, og der vil jo også være en glidende overgang mellem disse to former.

En meget stor del af den hidtidige offentlige indsats har drejet sig om byfornyelsens kvalitet og administrative gennemførelse, men det kan godt være, at der er behov for en yderligere indsats på selve industrialiseringsområdet, og derfor kunne jeg her kort skitsere en tanke, som man måske kunne arbejde videre med. Denne tanke eller idé går

ud på at skaffe de industrialiserede metoder et bedre markedsgrundlag. Jeg tror, at mulighederne i den retning kunne ligge i mere bevidst at anvende byfornyelsesmidlerne på nogle projekter, der gennemføres ved hjælp af industrielle metoder. Det kan måske ske på den måde, at en del af byfornyelsesmidlerne i form af en pulje afsættes specielt til sådanne projekter, og da midlerne jo er rimelig store i øjeblikket, kunne en afsættelse af blot en lille del heraf få stor betydning. En sådan ordning vil i hvert fald have den fordel, at den ikke koster ekstra offentlige midler, og ordningen vil formentlig også mere direkte end støtte til udvikling og forskning give den industrialiserede byfornyelse en art gennembrud.

Jeg vil gerne slå fast, at en sådan ordning ikke er gennemarbejdet. Det er kun en tanke, som jeg gerne vil præsentere for folketinget, og som vi så kan se nærmere på.

Jeg vil med disse bemærkninger slå fast, at regeringen selvfølgelig er lydhør over for den sag, som dette forslag vedrører, og vi vil gerne i ministeriet arbejde videre med problemerne. Men som sagt mener jeg ikke, der er behov for et forslag som dette, og derfor kan jeg ikke anbefale, at man stemmer for det.

Fiskeriministeren (Grove):

I starten af 1980 blev akvakultur udpeget som et særligt initiativområde af teknologirådet, og resultatet heraf blev en handlingsplan, der forelå i maj 1980. Denne handlingsplan pegede på en række områder, hvor en indsats dels fra det offentlige, dels – og især – fra det private erhvervsliv selv ville give muligheder for en væsentlig forøgelse af akvakulturproduktionen og dermed også en forøgelse af beskæftigelsen og eksportindtjeningen.

På grundlag heraf har teknologirådet i perioden frem til 1986 afsat foreløbig 15 mill. kr. til akvakulturformål. Af disse 15 mill. kr. har vi anvendt ca. 13 mill. kr., og de er disponeret bl.a. til forsøg med kølevandsopdræt ved Enstedværket i samarbejde med Dansk Akvakulturinstitut og Danmarks fiskeri- og havundersøgelser.

Teknologirådets handlingsprogram er således i hovedtrækkene iværksat, og med hensyn til de sidste 2 mill. kr. foregår der nu en prioritering af, hvordan vi anvender dem

[Fiskeriministeren]

bedst muligt, men der er ingen tvivl om, at der her er store interesseområder.

Under fiskeriministeriet er Danmarks fiskeri- og havundersøgelser i færd med at gennemføre en intensiveret indsats med henblik på udbygning af det biologiske og teknologiske grundlag for det fremtidige akvakulturerhverv, og blandt de vigtigste indsatsområder her vil jeg nævne sygdomsbekæmpelse, som er et område, vi vist ikke ved nok om endnu, og derudover er der selvfølgelig miljøforholdene, der spiller meget ind, avlsarbejde og foder- og produktionsteknologi. Jeg forsøger i øjeblikket at skaffe penge til et akvakulturlaboratorium i forbindelse med Nordsøcenteret.

Der er ikke i de tidligere redegørelser angivet en overordnet prioritering af alle de områder, hvor en indsats har betydning. Årsagen til denne manglende prioritering er bl.a., at akvakulturområdet er et nyt erhvervsområde, som ikke i forhold til det offentlige har haft noget naturligt ressortområde. Det hidtidige arbejde har haft karakter af en pionerindsats, og der har ikke været kræfter til både at finde de nødvendige tekniske løsninger og en tværgående organisering af det administrative.

Det var også af betydning, at der dengang – ligesom nu – var usikkerhed om, i hvilket omfang miljø- og fredningsbestemmelserne ville give muligheder for etablering af især saltvandsdambrug.

På baggrund af den stærkt forøgede interesse for akvakultur og med udgangspunkt i det allerede gennemførte arbejde tog jeg i slutningen af august sidste år initiativ til at nedsætte en styringsgruppe for dansk akvakultur, og jeg tror godt, jeg kan sige, at alle interesserede og relevante myndigheder, organisationer og forskningsinstitutioner er repræsenteret i denne styringsgruppe. I øjeblikket omfatter den 33 forskellige interesseområder, så der er altså bred interesse for dette.

Styringsgruppen har fået til opgave i løbet af et halvt år at udarbejde et udviklingsprogram for den samfundsmæssige og erhvervmæssige indsats på akvakulturområdet frem til år 2000. Det er her hensigten at opstille realistiske produktionsmål og at redegøre for virkningen på beskæftigelse, produktion og eksport. Desuden skal programmet redegøre for de nødvendige forudsætninger for, at de opstillede mål kan nås. En væsentlig forud-

sætning for en udvikling af saltvandsopdræt er imidlertid, at der skabes tilstrækkelige muligheder for at etablere saltvandsdambrug, dvs. netbuer på søterritoriet eller saltvandsdambrug på land nær kysten.

En væsentlig opgave for styringsgruppen bliver at kortlægge disse muligheder under hensyn til de miljø- og fredningsmæssige bestemmelser og under hensyn til regeringens ønske om at styrke eksporten og beskæftigelsen inden for både fiske- og skaldyropdrættet.

Jeg har således også fået indføjet i landsplanredegørelsen, at der skal tages disse hensyn til akvakulturområdet. Der er ingen tvivl om, at for saltvandsdambrugene gælder desuden, at der på grund af omkostningerne ved etablering vil være behov for at skaffe større eller bedre pladser, hvor man kan placere flere brug, så man kan have både saltvandsindtaget og rensningsanlægget i fællesskab. Det er derfor vigtigt, at der i forbindelse med regionplanlægningen tages højde herfor.

Jeg må sige, at det gælder vel på dette område, at vi er så langt fremme, at den plan, som teknologirådet har lagt frem, kan betragtes som gennemført, at der derudover er taget mange initiativer, og at jeg forudser en kraftig udvikling inden for akvakulturen i løbet af de kommende år.

Ritt Bjerregaard (S):

I socialdemokratiet finder vi, at de foreliggende fire forslag alle omhandler nogle erhvervmæssige vækstområder, og det er derfor, vi har ønsket en samlet behandling af dem.

Jeg skal her i starten kun gøre nogle indledende bemærkninger og selvfølgelig ikke allerede nu kommentere de svar, der er givet af ministrene.

Det er jo sådan, at vi i socialdemokratiet har været positive over for det teknologiske udviklingsprogram, og vi syntes, det var rigtigt, at der blev afsat penge til dette vigtige område. Men vi har samtidig fundet, at det var nødvendigt at understrege, at der fandtes andre vækstområder, at der var andre områder, hvor det var nødvendigt at gøre en særlig indsats, og det har vi så gjort ved at fremsætte de beslutningsforslag, som vi behandler her i dag.

[Ritt Bjerregaard]

Jeg skal herudover gøre nogle mere generelle bemærkninger, også om forslaget om en systemeksportfond.

Når vi har taget dette forslag med sammen med de andre, er det, fordi vi betragter dette som et muligt vækstområde. Afgørende er selvfølgelig her samarbejdet mellem den offentlige og den private sektor, og man kan godt nogle gange få det indtryk, når disse ting diskuteres, at vægten i allerhøjeste grad bliver lagt på den private sektor, mens man ikke tilstrækkelig stærkt får understreget, at potentielt netop ligger i den offentlige. Derfor skal jeg understrege, at sigtet med det forslag, vi her har fremsat, i hvert fald er de fire følgende hovedpunkter.

For det første at vi mener, det er afgørende, at der foregår et fornuftigt samarbejde om systemeksporten. Vi understreger samarbejdet, fordi vi ser nogle muligheder i dette samarbejde og i øvrigt er lidt bekymret for, at dette samarbejde har trange vilkår i Danmark, fordi der har været megen modstand mod, at den offentlige sektor overhovedet skulle involveres i dette område.

For det andet – og her tror jeg vi er enige med de fleste – at systemeksporten skal øges. Det var det, jeg indledte med at sige: at her er der et klart vækstområde.

For det tredje at det offentlige skal have mulighed for at tage selvstændige initiativer, og det er nok bl.a. her, vandene skiller, idet der er partier, der mener, at vi kan nøjes med at have de private, som det offentlige så kan købe sine ydelser af. Det synes vi ikke er tilstrækkeligt.

Derfor mener vi også – som det fjerde punkt – at det offentlige skal kunne deltage som medejer af eksportselskaber, og det er derfor, vi har valgt en konstruktion som den, der fremgår af forslaget, med en pulje på 100 mill. kr., som de offentlige myndigheder kan gå ind med som ansvarlig kapital, og en pulje på 25 mill. kr., som simpelt hen giver det offentlige nogle muligheder for at forstærke udviklingen mere, end det hidtil har haft mulighed for.

Vi understreger også direkte i bemærkningerne til forslaget, at vi mener, det er nødvendigt, med den erhvervsstruktur, vi har i Danmark, at foretage nogle ekstra tiltag, og vi tror, at hvis den danske systemeksport skal have et løft – det har jeg tidligere understreget, og det tror jeg de fleste mener den skal –

forudsætter det et øget direkte offentligt engagement. Derfor har det, vi har været optaget af, været, hvordan man har kunnet få dette øgede offentlige engagement. Vi synes ikke, det er tilstrækkeligt, som det er i dag. Vi ser nogle klare tendenser til, at det går i den rigtige retning, men vi synes ikke, det er nok, og derfor er det vigtigt, at vi kommer videre. Vi har peget på, at det sted, som man med rimelighed kunne henlægge en sådan virksomhed til, netop var udenrigsministeriet, hvor man har gjort nogle erfaringer på dette område, og hvor vi tror det vil være muligt at få kombineret den offentlige og den private sektor, så vægten ikke kun lægges på den private.

Vi håber på en positiv modtagelse her i folketinget.

Flemming Hansen (KF):

Jeg skal behandle beslutningsforslagene nr. B 116 og B 117.

For det konservative folkeparti er tankerne bag og principperne for systemeksport indlysende rigtige, og vi har gennem mange år bakket op bag disse projekter. Det er derfor med stor glæde, vi konstaterer, at socialdemokratiet også erkender de muligheder, der ligger på dette vigtige vækstområde, men samtidig må vi sige, at vi ikke er enige med partiet i dets forslag til løsning af disse større opgaver i form af offentlige fonde og offentlig styring.

Sagen er jo den, at der allerede i dag – som industriministeren omtalte det – eksisterer et særdeles veletableret samarbejde på området, et samarbejde, som ministeren er indstillet på at der sker en fortsat udbygning af.

Det glæder os, at de erfaringer, man har vedrørende deltagelse i systemeksportforretninger, har ført til en revision af de cirkulærer, der foreligger på dette område.

Det er også glædeligt, at ministeren kunne oplyse, at regeringen for længst har besluttet sig til at oprette en videnbank, som allerede er under opbygning i Danmarks erhvervsfonds regie.

For yderligere at belyse vigtigheden af hele dette eksportområde finder jeg det rigtig at nævne det systemeksportkontor, som Industrirådet har besluttet sig for at etablere med henblik på at sondere de globale mulig-

[Flemming Hansen]

heder for systemeksportleverancer og tage initiativer til etablering af hensigtsmæssige kombinationer af forskellige hardware- og softwareleverancer.

Det socialdemokratiske beslutningsforslag indeholder forslag om oprettelse af fonde og styringsgrupper, og jeg må sige, at det er ikke konservativ politik, hvorfor vi ikke kan tilslutte os det, men det glæder mig at konstatere, at bortset fra disse fonde og styringsgrupper er socialdemokratiet enig med regeringen i det arbejde, der gøres for at øge systemeksporten, hvilket bekræftes af, at stort set alle de ting, man nævner i beslutningsforslaget, allerede er sat i gang af regeringen. Som sagt kan vi ikke støtte det socialdemokratiske forslag.

I lighed med beslutningsforslag nr. B 116 indeholder nr. B 117 en forestilling om afsættelse af store millionbeløb for at sikre udvikling og forskning på et bestemt område. Endvidere indeholder forslaget, at der nedsættes en styringsgruppe sammensat af repræsentanter for forskellige organisationer.

Som det fremgår af industriministerens tale, er sagen heldigvis den, at det bestående på dette område fungerer særdeles godt, og der er således efter vor opfattelse ikke behov for yderligere at afsætte beløb på dette område og for yderligere at nedsætte grupper til styring af den medikotekniske udvikling. Vi må altså afvise forslaget, idet vi konstaterer, at også på dette område fungerer det bestående særdeles tilfredsstillende.

Agnete Laustsen (KF):

For så vidt angår forslaget om industrialiseret byfornyelse kan vi fra konservativ side være meget enige i de tanker, som ligger til grund for forslaget. Jeg skal derfor ikke gøre mange bemærkninger. Boligministeren har jo også været inde på de mange felter, hvor der allerede gennem lang tid har været øvet en indsats på dette område. Vi finder det uhyre væsentligt, at vi fremmer alle faser af byfornyelse, og jeg synes, at der ligger en kæmpeudfordring for byggeriets forskellige parter og teknikere – ikke mindst på baggrund af de økonomiske rammer, vi må arbejde med – i at udvikle og producere byggekomponenter, som kan muliggøre en så omfattende byfornyelse som muligt.

Der var senest på den store byggeudstilling i Bellacenteret for nylig lejlighed til at stifte bekendtskab med nogle af de nye metoder, danske byggefirmaer har udarbejdet, som både kan billiggøre byfornyelse og give øgede muligheder for nyinstallationer, en meget væsentlig del af byfornyelsen, på en mere hensigtsmæssig måde. Vi finder, at der med den støtte, forskellige offentlige kilder allerede i dag yder dette arbejde, ikke er behov for det forslag, socialdemokratiet har fremsat, om yderligere offentlige bevillinger.

Vi kan altså tilslutte os den gode tanke bag forslaget, men finder ikke, at det offentlige i større omfang, end tilfældet er i dag, bør gå ind i dette.

Kent Kirk (KF):

Akvakultur er et område, der indebærer enormt store muligheder for Danmark, og vi har i mange år været et foregangsland med hensyn til produktion af ferskvandsørreder på landjorden.

Hvis vi kigger på udviklingen i Fjernøsten og i Norge med hensyn til saltvandsdambrug, ser vi, at den går meget hurtigt. Det var derfor naturligt, at teknologirådet i 1980 udpegede akvakultur som et initiativområde, der skulle undersøges nærmere. Som vi har hørt af fiskeriministeren, er den efterfølgende handlingsplan stort set blevet iværksat i fiskeriministeriet.

Vi kan faktisk konstatere, at nærværende beslutningsforslag er overflødigt. Det skal dog ikke afholde mig fra at hilse initiativet velkomment, idet det giver folketinget lejlighed til at gøre status og drøfte den øjeblikkelige situation inden for dansk akvakultur. Teknologirådets handlingsplan, som fiskeriministeriet har iværksat, har åbnet mulighed for, at de offentlige institutioner, som har en speciel viden inden for akvakultur og selve akvakulturerhvervet, udbygges. Det er vigtigt, at Danmark kommer i besiddelse af den viden; det er en forudsætning for, at vi kan tage den internationale konkurrence op, så akvakultur på almindelige, kommercielle vilkår kan udbygges i Danmark. Vi vil derfor med stor interesse følge udviklingen og deltage i det kommende udvalgsarbejde for at se, på hvilken måde vi kan følge udviklingen op.

Helge Sander (V):

Her har vi fire forslag fra socialdemokratiets hånd, som hver især er ganske spændende og også udmærkede. Det er forslag vedrørende vækstområder, der ligger uden for det store program, vi har inden for informations-teknologien. Vi vil sige generelt, at de fire forslag lider af i hvert fald tre problemer.

Først og fremmest er der det økonomiske. Til forslagene samlet ønsker socialdemokratiet anvendt godt og vel 200 mill. kr. til at iværksætte initiativer, som for en stor parts vedkommende allerede er igangsat, som det klart er fremgået af ministrenes redegørelser. De 200 mill. kr. er en syvendedel af det, der totalt er afsat i det store reformprogram om informationsteknologi, regeringen har fået igennem. Så det er et ganske betragteligt beløb, man her slynger ud til bare at få det hele igangsat, og det kommer altså fra et parti, der har været i regering for blot 2½ år siden og efterlod en statskasse med meget, meget store mangler. Men det er jo ikke helt ukendt for os fra den front.

Ud over det økonomiske møder vi igen og igen, også i dagens forslag, at der skal fine styringsgrupper til at ordne det hele. Når vi nu får at vide – det får vi i mange forhold, også i dag ved de redegørelser, vi har fået fra ministrene – at der allerede i stor udstrækning er samarbejde og en vis koordination i gang på områderne, synes jeg, det er meget, meget uheldigt, hvis man skal have en overflødig bureaukratisk overbygning. Alene det gør os betænkelige.

Det sidste er, at på næsten alle fire områder er der igangsat en lang, lang række initiativer, og det har vist sig, ikke mindst hvad angår akvakultur, at forslagsstillerne klart er blevet overhalet af realiteterne, som fiskeriministeren kunne redegøre for det for ganske få minutter siden. Handlingsprogrammet er jo allerede realiseret for en stor dels vedkommende.

Men det skal ikke ændre, som det også er blevet udtrykt af de konservative ordførere, at vi synes, det er positivt, at der bliver lagt nogle ting på bordet, at der bliver en debat om disse teknologiske nyskabelser. Vi har haft mange debatter på det seneste her i folketinget, og uanset om det er debatterne her eller de konferencer, vi har andre steder i huset – jeg tænker ikke mindst på den meget,

meget positive debat, vi havde i går – er det med til at gøre os alle sammen opmærksomme på de muligheder og de problemer, den nye teknologi giver os.

Derfor er forslagene meget velkomne, men jeg håber, man vil have forståelse for, at venstre som et ansvarligt parti har lidt svært ved at slå ud med armene og sige, at det er helt o.k., at vi her bruger adskillige hundrede millioner kroner, samtidig med at vi får at vide, at der er aktiviteter igangsat på alle områder.

Hvis jeg kort skal omtale de enkelte forslag, vil jeg sige med hensyn til systemeksport, at vi i venstre er meget, meget enige i, at det er væsentligt med samarbejdet mellem det offentlige og det private. Jeg er lidt forundret over, at fru Ritt Bjerregaard herfra udtrykker en overvældende modstand mod et sådant samarbejde i en periode, hvor det går bedre og stærkere end nogen sinde. Der var stor modstand, netop mens socialdemokratiet var ved magten. Vi har på det seneste set nogle meget heldige eksempler i Århus. Hvis de realiseres, er det meget lovende.

Med hensyn til forslaget om systemeksport synes jeg, det er ganske betænkeligt, at man i slutningen af bemærkningerne – jeg kan godt forstå, at man gemmer det godt i det næstsidste afsnit – nævner, at staten skal have del i den mulige formuertilvækst. Det er en bekymring, som jeg nok kan forstå, hvis erhvervslivet får lov til at spille med, men ellers er det en ganske unødvendig bekymring, for så vidt jeg ved, er det ikke gået særlig heldigt set ud fra et forretningsmæssigt synspunkt, når staten har haft en finger med i spillet. Så jeg kan godt forstå, at man har gemt det til slut i bemærkningerne.

Vedrørende systemeksport og andre områder inden for det teknologiske udviklingsprogram vil jeg benytte lejligheden til endnu en gang at påpege – hvad vi ofte har gjort – at det er væsentligt, at de mindre og de mellemstore virksomheder er opmærksomme på de mange aktiviteter, de bestræbelser, der er i gang på disse områder. For de store virksomheder er det nok ikke så problematisk, men der sidder sikkert mange, som har en vældig god idé, der har gode udviklingsmuligheder, men som er betænkelige ved at gå ind i sådan nogle statsprojekter, uanset om de er halvt eller helt statsligt finansierede. Så endnu en gang en opfordring til, at de små og

[Helge Sander]

mellemstore virksomheder er opmærksomme på disse initiativer.

Det andet forslag drejer sig om det medikotekniske område. Her vil jeg ganske kort sige, at jeg synes, som også ministeren gav udtryk for det, at det er et område, vi absolut skal være opmærksomme på. Her er der tale om et beskedent område, som der er megen arbejdskraft i, og det er netop noget, der kan tilpasses danske forhold, så lad os endelig gå dybere ned i de muligheder, der er inden for dette område. Men igen ser vi, at vi skal poste 40 mill. kr. ekstra i det med det samme, samtidig med at vi har hørt i dag, at der bruges op til 3 mill. kr. pr. år på området allerede i dag. Der er ydermere mulighed for at få støtte fra udviklingsfonden og statstilskud til produktudvikling, altså to ordninger, hvor man allerede kan komme i betragtning.

Så har vi nr. B 118 om industrialiseret byfornyelse. Jeg vil gerne gentage, hvad jeg sagde i starten, at enhver debat af denne karakter er positiv. Det synes jeg i allerhøjeste grad at boligministeren spillede ud med, idet han kom med et frisk forslag, vil jeg sige. Uden at have gennemarbejdet det yderligere udkastede han en tanke, som nok er værd at overveje, nemlig at man allerede nu af de store midler, der er afsat til byfornyelse, vil forsøge at sikre en del til industrialiserede og præfabrikerede materialer, som kan bruges i forbindelse med byfornyelse. Det synes jeg er særdeles positivt, og det håber jeg også at socialdemokratiet vil se positivt på. Hvis man udvikler dette område, kan vi utvivlsomt få det billiggjort, lige så vel som man har oplevet det inden for almindeligt byggeri gennem de seneste mange år.

Sluttelig har vi så nr. B 119 om akvakultur. Når man kommer fra et parti, der har en landbrugsminister, der ofte efterlyser nytænkning, så kan vi kun være særdeles positive over for at kigge nærmere på mulighederne her. Der er en række problemer, der skal løses, for at det kan blive tilstrækkelig effektivt og vi om muligt kan få noget godt ud af det, men der er jo tilslutning foreløbig fra de konservative og fra ministeren, og når socialdemokratiet også vil være med, må vi kunne udvikle det til noget godt.

Jeg går ud fra, at man, når man i beslutningsforslaget skriver, at man ønsker, det skal iværksættes, er opmærksom på, at ministeren ganske klart med en lang, lang række

eksempler understreger, at det har man været i gang med igennem lang tid, at en lang række aktiviteter allerede er igangsat. Det håber jeg at fru Ritt Bjerregaard og hr. Svend Andersen vil være tilfredse med i første omgang.

Men lad os kigge på det sammen med de andre forslag.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Dette er ikke en økonomisk diskussion, men der kom en af de dér sædvanlige småbemærkninger, der tit falder i sådanne debatter. Det var denne med, at socialdemokratiet efterlod statskassen med store mangler. Det har været gentaget, og jeg kan undre mig over, at hr. Helge Sander efter at have hørt de udtalelser fra nationalbankdirektøren, som adskillige af os hørte i går, om den tilstand, regeringens økonomiske politik er i, overhovedet føler trang til at nævne den slags ting under en debat som denne.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Fru Ritt Bjerregaard har ret i, at det ikke er nogen stor økonomisk debat, vi har i dag, men jeg synes nok, at man blander tingene lidt rigeligt sammen. Vi kunne vist alle sammen ønske os bedre økonomiske forhold her og nu. Hvis vi ser på det lidt overordnede, nemlig en status over perioden, fra socialdemokratiet overlod regeringsmagten til firkloverregeringen, og til det, der sker i disse dage, er det værd at bemærke, at denne regering har mere end nok at gøre med bare at betale renterne af den kæmpeudlandsgæld, den forrige regering fik etableret. At vi gerne vil gøre det endnu hurtigere, er ikke nogen hemmelighed.

Jeg synes, det var en meget upassende bemærkning fra en tidligere minister, når fru Ritt Bjerregaard udmærket ved, hvordan det hænger sammen.

Rahbæk Møller (SF):

Jeg vil indlede med nogle generelle kommentarer.

Disse forslag svarer meget til en række forslag, SF tidligere har fremsat, og de udtrykker ligesom SFs forslag en holdning til

[Rahbæk Møller]

udviklingen og en holdning til teknologien, idet de går ud på bevidst at fremme en samfundsnyttig teknologisk og erhvervsmæssig udvikling. Det er en af de mange ulykker, der sker under den nuværende regering, at på trods af alt det, de ministre har stået og sagt, satser denne regering i alt for høj grad på en helt uprioriteret vækst og en uprioriteret teknologisk udvikling. Det er uheldigt af mange grunde.

For det første er det usikkert, om der overhovedet kommer en sådan vækst. Erfaringer f.eks. fra det ofte beundrede Japan viser, at der dér netop ikke er sket en uprioriteret vækst. Tværtimod er der sket en meget bevidst samfundsmæssig koordinering af kræfterne. Det er den ene side af sagen.

Den anden side af sagen er, at i den udstrækning en vækst måtte komme, risikerer det at blive en dårlig vækst. Det, vi har brug for, er at samle kræfterne om nogle tiltag, der kan sikre bedre miljø, ressourcebesparelser og gode samfundsforhold i almindelighed.

Som sagt har SF prøvet at rejse denne debat nogle gange. Hidtil er den strandet på, at det ikke har været muligt at få et kvalificeret svar fra de radikale. Jeg håber, at vi denne gang får et lidt mere kvalificeret svar, idet de radikale ofte udtrykker samme holdning til udviklingen af teknologien, som vi andre gør. I praksis har det vist sig, at det kun er om de defensive tiltag, teknologivurdering og deslige, det har været muligt at få en kvalificeret samtale, men når det drejer sig om offensive tiltag, bevidst at fremme en ønsket samfundsmæssig udvikling, har det ikke været muligt. Som sagt håber jeg, at det vil være anderledes nu.

Som det følger af det nævnte, er SF generelt positiv over for disse forslag. Jeg vil dog komme med nogle kommentarer til de enkelte forslag.

Forslaget om systemeksport ligner meget det, SF fremsatte i forrige samling. Der er enkelte forskelle. En af de væsentligste er, at socialdemokratiet foreslår et væsentlig større beløb afsat. Jeg vil godt rejse det spørgsmål, om det ikke er et beløb, der både er for stort og for lille. For stort på den måde, at det er mange penge at sætte af, og for lille i den forstand, at når der virkelig kommer resultater, så rækker det ingen steder.

Det, vi havde forestillet os – og jeg vil godt bede socialdemokratiet overveje, om det ikke var en bedre idé – var, at man afsætter et væsentlig mindre beløb, der kunne sikre planlægning, projektering osv., men går ud fra, at når de enkelte ordrer var inde, så måtte man i hvert enkelt tilfælde give en særbevilling. Det forekommer mig at være den eneste måde at løse det problem på.

Socialdemokratiet foreslår desuden, at der skal afsættes penge til at tilpasse teknologi til u-landene. Det synes jeg er en god idé. Samtidig vil jeg godt understrege, at systemeksport ikke alene drejer sig om eksport til u-lande, men det fremgår også, at det er forslagsstillerne opmærksomme på. Det står i bemærkningerne.

Hvad angår de tre forslag fra SiDs pjece, har vi selv bedt om at få dem fremmet i vort beslutningsforslag nr. B 46. Vi var mere beskedne. Vi bad bare om, at teknologistyrelsen lavede en vurdering. Socialdemokratiet er mere utålmodigt og foreslår dem sat i gang her og nu, og det vil vi ikke vende os imod.

Hvad angår forslaget om medikoteknik, vil jeg rejse den indvending, at jeg godt vil se det i sammenhæng med en sundhedspolitik. Det er et problem på det sundhedspolitiske område, at alt for mange ressourcer bruges til dyr teknologi til gavn for de få, samtidig med at der er meget store ventelister til forholdsvis banale operationer, og samtidig med at der bruges få ressourcer til forebyggende arbejde og primær sundhedstjeneste. Derfor mener vi, det er nødvendigt at ændre sundhedspolitikken. Det behøver ikke at være i modstrid med satsning på medikoteknik, for enhver sundhedspolitik vil kræve sin teknologi. Det, jeg frygter, er, at hvis man blot sætter sådan noget i gang, uden at der sker ting på det sundhedspolitiske område, så vil det af sig selv stimulere en vækst i højteknologi og dermed en forkert sundhedspolitisk udvikling.

Forslaget vedrørende byfornyelse støtter vi. Den eneste bemærkning, jeg har, er, at det får større effekt, hvis vi også kunne få nogle flere penge til byfornyelse.

Forslaget vedrørende akvakultur kan jeg ubetinget støtte.

Afslutningsvis vil jeg godt spørge socialdemokratiet, hvorfor de to sidste forslag i SiDs pjece, nemlig om vedvarende energi og om miljø, ikke er taget med. Jeg håber ikke, det

[Rahbæk Møller]

er et udtryk for, at socialdemokratiet ikke interesserer sig for disse områder. Jeg håber, man vil tage dem op på anden vis.

Larsen-Ledet (RV):

Det er helt klart, at det er overordentlig vigtigt, at der er et nært samarbejde imellem erhvervslivet og de offentlige myndigheder, men også indbyrdes imellem de offentlige myndigheder. Hvis f.eks. vejdirektoratet og matrikeldirektoratet er ude i samme område og arbejder med samme sager, så er det vigtigt, at de begge ved det. Det lægger vi fra radikal side overordentlig vægt på, og er der nogen mangler dér, er vi meget interesserede i at være med til at få dem udbedret.

I øjeblikket foregår samarbejdet imellem det offentlige og erhvervslivet efter industriministerens cirkulære fra 1981. Der er et nyt cirkulære på vej, og det er jo altså ret kort tid efter, at cirkulæret er udstedt, det skal ajourføres, og det er et udtryk for, at man er opmærksom på det. Regeringen har besluttet, som det er sagt, at oprette en videnbank under Danmarks erhvervsfond, og Industrirådet er ved at etablere et systemeksportkontor for at udbygge samarbejdet mellem eksportvirksomheder om løsning af opgaver. Så der er mange ting, der tyder på, at der på dette felt allerede er en opfattelse af, at man kommer hinanden ved, og at det er fornuftigt at kende noget til hinanden, fordi det giver et bedre resultat.

Endelig er der – hvis jeg skal nævne nogle ganske få, der engagerer sig meget stærkt i de spørgsmål, vi diskuterer her i forbindelse med socialdemokratiets forslag – udenrigsministeriets handelsafdeling, der er Danmarks erhvervsfond, der er Danida, der er Danagro, der er ambassaderne rundt om i verden, der er handelsattachéerne, der er eksportkreditrådet. Det danske udenrigsministeriums handelsafdeling afholder seminarer rundt omkring i verden, og de private firmaer betaler for deltagelse i disse seminarer. Det er udtryk for, at der virkelig foregår noget på det felt.

Derfor finder vi fra radikal side forslaget overflødigt, men vi er meget interesserede, hvis der inden for de bestående organer kan påpeges områder, hvor samarbejdet ikke er tilstrækkeligt. Hvis socialdemokratiet er i stand til at påpege mangler her, vil vi gerne

fra radikal side være med til at rette dem, i den udstrækning det rent praktisk er muligt.

Det næste forslag er nr. B 117 om fremme af udvikling og forskning inden for det medikotekniske område. Det radikale venstre er selvfølgelig interesseret i at være med til at fremme den medikotekniske forskning og udvikling, det ligger helt klart, men vi vil benytte den anledning, vi får igennem udvalgsarbejdet, til at få undersøgt, om det forskningsarbejde, der lægges op til, ikke foregår eller kan foregå under allerede eksisterende offentlige eller private organer.

Hvis vi skal kommentere forslaget sådan umiddelbart, synes vi, at sygehusvæsenet er meget underrepræsenteret i styringsgruppen, men det er bare et lille signal fra radikal side.

Så er der beslutningsforslag nr. B 118. Vi mener fra radikal side, at Danmark på det byfornyelsesmæssige område er meget avanceret. Der foregår på privat plan et stort og dygtigt udviklingsarbejde, og vi kan ikke fra radikal side umiddelbart se behovet for det socialdemokratiske forslag om udvikling af komponenter til industrialiseret byfornyelse. Også her mener vi at der i høj grad mangler dokumentation for behovet. Der er – hvad vi vidste i forvejen, og det er blevet bekræftet af boligministeren – taget en lang række initiativer på forskellige områder, hvor der bliver gjort en indsats i så henseende.

Med hensyn til det sidste forslag fra socialdemokratiet, nr. B 119, er det helt klart en sympatisk tanke at fremme udviklingen inden for dansk fiskeopdræt, og vi er også i det radikale venstre enige i, at der er brug for et handlingsprogram. Vi har nu hørt, hvad fiskeriministerens har sagt, og vi vil meget gerne bore i det, fiskeriministerens har sagt i så henseende her i salen i dag. Men det er min opfattelse på nuværende tidspunkt – jeg håber ikke, jeg bliver skuffet – at vi vil få sådanne svar på dette felt, at vi ikke vil have nogen særlig interesse for det socialdemokratiske forslag, at de vil vise, at det socialdemokratiske forslag er overflødigt.

Afslutningsvis vil jeg gerne sige om de fire forslag, at vi synes, de er for bureaukratiske, for centralistiske, at der er for lille tiltro til erhvervslivet, og vi synes også, at de viser manglende respekt for de økonomiske realiteter i dagens Danmark. Vi vil seriøst gå ind i udvalgsarbejdet, og vi vil benytte det til at

[Larsen-Ledet]

få en række af de vigtige spørgsmål i forbindelse med disse forslag og hele den emnekreds, de omhandler, frem og til at få en debat i udvalget.

Jeg tror nok, at det er lykkedes mig her at give udtryk for en vis reservation, så at det ikke umiddelbart kan udledes, at der er tilslutning til forslagene fra radikal side.

Brusvang (CD):

Jeg skal på centrum-demokraternes folketingsgruppes vegne takke for de redegørelser, der er givet af de tre ministre, for industriministerens vedkommende vurderingen af forslaget om en systemeksportfond og beslutningsforslaget om fremme af udvikling og forskning inden for det medikotekniske område, for boligministerens vedkommende vurderingen af forslaget om udvikling af komponenter og metoder til industrialiseret byfornyelse og for fiskeriministerens vedkommende forslaget vedrørende akvakultur.

Jeg er enig i de vurderinger, de tre ministre har givet, og jeg kan generelt sige, at det er med glæde, man kan konstatere med henblik på det samarbejde, vi skal have her i folketinget, at her foreligger altså fire forslag fra socialdemokratiet, som er udtryk for intentioner, vi helt klart kan give tilslutning til. At vi må tage afstand fra at følge specielt den procedure, man peger på, er en anden ting.

Specielt for såvidt angår beslutningsforslaget vedrørende en systemeksportfond er det af industriministeren fremhævet, at der allerede på dette område eksisterer et samarbejde som det, der efterlyses, mellem erhvervslivet og det offentlige og mellem erhvervsvirksomhederne indbyrdes, og at der er truffet beslutning om etablering af den vidensbank, man ønsker. Jeg har også hæftet mig ved, at Industrirådet for tiden er ved at etablere et systemeksportkontor med henblik på at udbygge samarbejdet.

På den baggrund finder vi heller ikke, at der er behov for en ny fond, og i konsekvens heraf finder vi heller ikke at kunne give tilslutning til, at der her og nu yderligere bevilges henholdsvis 100 og 25 mill. kr. til fonden og til udvikling og tilpasning af offentlige systemer m.v. Vi må tage lidt afstand fra den del af forslaget, der går ud på at skabe et nyt styringsbureaukrati med en ny styringsgrup-

pe, idet vi finder, at den styringsgruppe, man stiller forslag om, i virkeligheden vil komme til at overlappe den koordinerende funktion, som allerede i dag udføres af eksportfremmerådet gennem det særlige projekteksportudvalg, man har nedsat med Danmarks erhvervsfond som sekretariat.

Konklusionen er ganske enkelt, at vi ikke finder, at der er behov for en ny fond. Vi finder ikke, at der p.t. er behov for nye bevilinger eller for nye styringsfunktioner, idet vi må skønne ligesom ministeren, at vi står med et område, som egentlig er ganske velfungerende.

Tilsvarende betragtninger kan fremføres vedrørende forslaget om fremme af udvikling og forskning inden for det medikotekniske område. Her er det blevet fremført, at teknologirådet allerede i mange år har støttet almenyttige aktiviteter på området. Konklusionen er altså også her, at de aktiviteter, man efterlyser, er etableret.

For så vidt angår forslaget om fremme af industrialiseret byfornyelse har boligministeren i sin redegørelse udtrykkeligt fremhævet, at også han har den opfattelse, at byfornyelse vil være det kommende års hovedopgave. Han har i denne forbindelse peget på, at det er hans idé, at man kan skaffe de industrialiserede metoder et bedre markedsgrundlag, og mulighederne skulle ligge i en mere bevidst anvendelse af byfornyelsesmidlerne til projekter, der gennemføres ved hjælp af industrielle metoder. Det er et synspunkt, vi kan tilslutte os, men ligesom boligministeren må CD sige, at vi ikke kan stemme for det foreliggende forslag, som vi altså ikke skønner at der er behov for, selv om vi er ganske enige i intentionen.

Endelig er der forslaget om fremme af dansk akvakultur. Her kan man konstatere, at teknologirådets handlingsprogram ifølge ministerens redegørelse i hovedtrækkene er iværksat. Der er derfor ikke nogen form for uoverensstemmelse i forhold til det foreliggende forslag; forslaget er i virkeligheden allerede realiseret.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg vil godt kommentere forslag nr. B 116 først, ikke bare, fordi det er nr. 1 i rækkefølgen, men fordi det afgjort er det af forslagene, der er bedst gennemarbejdet og i virkelig-

[Anne Grete Holmsgård]

heden forholder sig mest til, hvad det er for nogle områder, man gerne vil have fremmet.

Så vidt jeg kan se, er pointen to ting. Den ene er, at man gerne vil have, at det offentlige kommer stærkere ind i selve systemeksportforretningerne. Den anden er, at man gerne vil have, at det offentlige kan opsamle og bearbejde de erfaringer, man får fra den systemeksport, hvor det offentlige indgår på den måde, at det stiller personer til rådighed for det private erhvervsliv, hovedsagelig i forbindelse med temmelig mange eksportordrer til u-landene.

Hvis man ser på det under denne synsvinkel, er der mange rimeligheder i forslaget, men jeg synes, at der mangler én ting, og det er, at man stiller nogle krav til, hvad det er for nogle systemer, der skal eksporteres. Det er generelt et problem, at man i forbindelse med eksportkreditter, man giver for offentlige midler, faktisk ikke stiller nogen kriterier op for, hvad man vil acceptere. Man gør ganske vist det, at man i forbindelse med § 7-eksportkreditterne tager stilling til, om der er tale om et u-land, eller om der ikke er tale om et u-land, men andet gør man ikke.

Så vidt jeg ved, tager man meget mere håndfast om sagerne i de andre nordiske lande, både i Sverige, hvor man har et egentligt systemeksportselskab, og i Norge, hvor man arbejder med kriterier for, hvad det er for nogle systemer, der skal eksporteres til tredjeverdenslande.

Jeg synes, det ville have været rimeligt, om det havde fået nogle kommentarer i forslaget, for man kan faktisk ikke se, om socialdemokratiet mener, at man skal udvikle de kriterier, at det skal være en vigtig del af arbejdet, eller om det bare er fuld damp på systemeksporten. Hvis det bare er fuld damp på systemeksporten, så mener jeg, der er mange problemer i det. De problemer kunne måske konkretiseres til et eksempel som Flexplan, hvor der ingen tvivl er om, at det er et stort projekt osv., men der er heller ingen tvivl om, at der er meget store problemer i den systemeksport, man har foretaget i dette tilfælde.

Derfor vil jeg gerne have at vide af socialdemokratiet, hvad det er, man forestiller sig. Forestiller man sig, at der skal være nogle kriterier for, hvad det er for nogle systemer, der skal eksporteres? Noget kunne tyde på det, når man afsætter en pulje på 25 mill. kr.

til udvikling og tilpasning af offentlige systemer. Man kan jo udvikle og tilpasse på mange måder. Man kan udvikle og tilpasse på den måde, at man får de størst tænkelige ordrer hjem til dansk industri. Man kan også udvikle og tilpasse på den måde, at man får det for brugerlandet eller aftagerlandet mest gunstige udbytte af det, når man tænker på, at der er tale om lande, hvor man er i sin vorden med hensyn til at opbygge en industristruktur, hvor der er tale om nogle helt andre sociale forhold end dem, vi kender. Jeg synes, det ville være gavnligt at se tilbage på nogle af de ting, der stod i Nyboe Andersen-udvalgets betænkning, og f.eks. se på den kritiske gennemgang, center for udviklingsforskning har foretaget, hvor de går ind i at diskutere de enkelte elementer.

Bortset fra det mener jeg ikke, at disse kriterier på nogen måde kan være imødekømt af det, industriministeren stod heroppe og sagde, hvor han mente, at problemerne for det meste var løst ved, at Danmarks erhvervsfond er ved at opbygge en vidensbank, og at Industrirådet har opbygget sit eget systemeksportudvalg. Det har de selvfølgelig ret til, men jeg synes nu ellers, at det har været et problem, at så stor en del af disse områder lå under industriministeriet og ikke udenrigsministeriet eller en helt tredje instans for den sags skyld, for jeg har aldrig set noget eksempel på, at industriministeriet har haft vilje til eller har været i stand til at foretage en vurdering, hvor man ligesom så på modtagerlandets anvendelse af de systemer, man gerne vil eksportere. Det viser jo bl.a. den erfaring, at Industrirådet altid har været usædvanlig godt tilfreds med, hvad man har foretaget i industriministeriet.

Det løser vel heller ingen problemer, at Industrirådet opretter sit eget systemeksportudvalg; tværtimod kan man sige, at det betyder, at de formentlig fuldstændig overhaler den offentlige sektor.

Herudover sagde industriministeren, at der igennem det seneste cirkulære, der er kommet, er givet mulighed for, at en del af de midler, der kommer ind, når det offentlige udlåner personer til den private industri i forbindelse med eksportordrer, kan kanaliseres tilbage til den enkelte styrelse. Det er selvfølgelig udmærket, at de ikke alle sammen ryger til industriministeriet, men problemet er vel også, at de enkelte styrelser får en

[Anne Grete Holmsgård]

betydelig underdækning for den leverance, de kommer med. Det kan ikke være meningen, at det offentlige skal stille eksperter til rådighed og så i virkeligheden bare få en løndækning eller to gange løndækning. Det er fuldstændig urimeligt. Vi ved godt, hvad det er, pengene tjenes ind på, det er hardware, men hardware er det umuligt at afsætte, hvis man ikke har software med. Og hvorfor skulle man i det offentlige dog være så beskedene, at man ikke tog sig ordentlig betalt for de ydelser, man rent faktisk leverer videre?

Det, jeg har sagt her, betyder også, at det for os er temmelig svært at sige ja eller nej til forslaget, som det foreligger, fordi vi gerne vil have noget mere at vide om, hvad det er for nogle intentioner, der har ligget bag i socialdemokratiet. Specielt synes jeg, der mangler noget om, hvilke krav man vil stille til de systemer, der skal eksporteres.

Til de tre næste forslag om medikoteknik, om byfornyelseskomponenter og om fiskeopdræt, som jeg foretrækker at kalde det fremfor at brække tungen på det andet begreb, vil jeg sige, at jeg synes, det er ærgerligt, at de er så dårligt gennemarbejdet. Der kunne jo være tale om en meget spændende diskussion om nogle områder, hvor man kan sige, at der ligger nogle vækstpotentieller, og hvor der klart er tale om en samfundsnyttig produktion. Så er det bittert, at det bliver lidt af en gættekonkurrence for den enkelte læser, hvad det egentlig er, der ligger under.

Der er formentlig ikke noget hemmeligt i, at bemærkningerne stammer fra, at man har klippet lidt i SiDs oplæg »Sådan skabes nye arbejdspladser«. Det synes jeg er udmærket, men så synes jeg faktisk godt, man kunne have klippet lidt mere med, for der står jo betydelig flere ting om lige præcis disse tre områder i det oplæg, SiD har lavet. Der står også nogle åbne spørgsmål, som er klippet væk her, og det gør det faktisk umuligt at finde ud af, hvad det egentlig er, man vil. Men så vil jeg tage områderne ét for ét og prøve at gætte på, hvad det er, man vil, og sige, hvad jeg selv mener man kunne gøre i stedet for.

Med hensyn til forslaget vedrørende medikoteknik synes jeg, det er at stille sine ambitioner utrolig beskedent, hvis det, man vil, er at sørge for, at der kan opbygges demonstrationsanlæg, som så kan være fælles for den

private industri. Hvorfor skal det offentlige ikke udnytte de enorme ressourcer, man i virkeligheden har på det område i form af viden, noget bedre og sælge sig selv dyrere? Det minder lidt for meget om de tilfælde, hvor der sidder en forsker på rigshospitalet og udvikler et eller andet nyt og vedkommende så sælger patentet på det pågældende område til et eller andet multinationalt selskab og altid meget billigt; hvad har det offentlige så fået ud af det? Ja, man har fået det ud af det, at man har fostret en god forsker, men faktisk ikke andet. Det synes jeg da er et problem. Hensigten må være, at det offentlige kommer stærkere ind også i selve produktionsleddet.

I forbindelse med byfornyelsen tror jeg man går lidt ved siden af de reelle problemer. Det kan godt være, det er rimeligt at etablere nogle fuldskalaforsøg, men så vidt jeg kan se, bliver der faktisk eksperimenteret inden for byfornyelsesområdet i flere instanser. Det gælder Byggeriets Udviklingsråd, det gælder også statens byggeforskningsinstitut. Det gælder også de midler, der ligger i byfornyelsesloven til iværksættelse af forsøg; ganske vist ved jeg ikke, hvad de konkret er blevet udmøntet i. Men jeg er ikke sikker på, at løsningen specielt er fuldskalaforsøg.

Jeg mener, at problemerne for det første ligger i noget, boligministeren peger på, nemlig at man må have et godt og tilstrækkeligt hjemmemarked for at kunne udvikle eksport på dette område. Hvad er problemerne på hjemmemarkedet? Ét af problemerne er ganske givet, at der byfornys i en meget langsom takt, men to andre problemer er for det første selve styringen, projektstyringen, af de enkelte projekter og for det andet kvalitetskravene til de byfornyelseskomponenter, man bruger.

Sagen er, så vidt jeg kan se, at hvis man skal have en billig og god byfornyelse eller en relativt billig og god byfornyelse, så stiller det meget store krav til projektstyringen. Det havde været nok så interessant, om man havde beskæftiget sig lidt med dette eller havde skrevet lidt om, hvad det er for nogle erfaringer, man har på projektstyringen netop på dette område, eller om man var kommet med nogle bud på, hvordan erfaringerne kunne samles. Jeg ved ikke, om de bliver samlet i dag, men det kunne man jo f.eks. have undersøgt.

[Anne Grete Holmsgård]

Dernæst om selve kvaliteten af de komponenter, man bruger. Man bruger i forvejen mange præfabrikerede komponenter, men der kan nok godt sættes et spørgsmålstejn ved, om de alle sammen er lige gode. Der er vel ingen tvivl om, at det, Danmark skal konkurrere om på verdensmarkedet, ikke er de billigste komponenter, men tværtimod de kvalitativt set bedste komponenter, og dette, at man har nogle færdigpakkeede løsninger, hvori der indgår en projektstyring.

Til det sidste forslag, der handler om fiskeopdræt, er det faktisk ret umuligt at sige noget. Problemet er jo, at man vil have en handlingsplan ophøjet til at være gældende tilstand, men man optrykker ikke engang denne handlingsplan. Det synes jeg ærlig talt godt man kunne have gjort, når den handlingsplan er 4 år gammel.

Det er umuligt for os at tage stilling til en handlingsplan om noget, som sikkert kunne være fornuftigt, når vi ikke engang aner, hvad den handler om. Hvad er det for noget fiskeopdræt? Hvor mange statslige midler er der i det her? Hvem skal organisere det? Hvor skal det eksporteres hen? Hvad er behovet osv.?

Arne Bjerregaard (KrF):

Ud fra en relativ betragtning må jeg nok sige, at forslagene er ganske godt gennemarbejdet i forhold til det, vi plejer at se med hensyn til folketingsbeslutninger. Så vidt jeg kan se, er målsætningen klar, og det er da prisværdigt, at detaljerne ikke er med på alle områder; det er vel ikke muligt og heller ikke nødvendigt i beslutningsforslag, så det synes jeg ikke jeg vil klandre forslagsstillerne for.

Vi er i kristeligt folkeparti enige i et samarbejde og et udvidet samarbejde, mellem de private virksomheder og det offentlige; og vi mener, at det er nødvendigt. Vi mener også, det er nødvendigt, at det offentlige medvirker til udvikling i det hele taget i almindelighed og da selvfølgelig er med til en udvikling af systemer og af systemeksporten i særdeleshed. Vi mener stadig, at en bedre koordinati on og fleksibilitet i det offentlige og imellem de forskellige styrelser i det offentlige, imellem de forskellige tilskudsordninger osv. ville fremme denne udvikling.

På den anden side tror vi ikke på, at en generelt styret fond vil fremme udvikling og

eksport. Den bliver let en bremse i stedet for; idet man jo ikke kan tilgodese alle ideer, og det må jo være forudsætningen. Men når man ikke kan tilgodese dem alle, vil de udvalgte jo altid få en præferencestilling, som let giver en fastlåsning til bestemte komponenter, til bestemte systemer, idet såvel udvikling som konkurrence fra dem, der ikke får en præferencestilling, jo hindres, og det vil altid betyde en stilstand.

Når det offentlige er med i noget, giver det vel altid en vis stabilitet, men samtidig altså en fastlåsning. Det offentlige er som følge af den måde, det er styret på, vanskeligt at bevæge, vanskeligt at få ind på nye veje, og derfor bliver en offentlig deltagelse i den slags opgaver lettere en bremse end en fremme.

Endelig opnår man jo let en klar sektorstyring i stedet for en hjælp til bestemte sektorer, en styring, som jeg ganske vist må notere allerede kan eksistere på visse områder, men som vi ikke ønsker fremmet yderligere.

Selvfølger vi stadig væk, at det er nødvendigt med samarbejde, og vi føler, at det er nødvendigt med støtte fra det offentlige til udvikling og til eksport på forskellige områder. Men vi mener, som ministeren allerede har sagt, at denne udvikling er godt i gang på de anførte områder. Som bl.a. berørt af SF er der i øvrigt også en udvikling i gang på andre områder, en udvikling, som vi gerne kunne ønske forceret såvel på miljøområdet som på området alternativ energi.

Vi vil ikke fra kristeligt folkepartis side afvise at være med til at se på de forskellige områder og undersøge, hvorledes vi gør tingene endnu bedre, end det gøres, og hvilke nye initiativer der kan tages for at fremme udviklingen og fremme nye systemer og eksporten af disse systemer, men hermed være ikke sagt, at vi kan tilslutte os forslagene, idet de nok er kommet en omgang for sent, som det allerede er sagt.

Ove Jensen (FP):

Selv om de fire beslutningsforslag handler om forskellige emner, har de det tilfælles, at det offentlige i alle fire tilfælde skal skyde penge ind i projekterne. Fremskridtspartiet er modstander af alle erhvervstilskud, og derfor afviser vi den udvidelse af de offentlige tilskud, som forslagene medfører.

[Ove Jensen]

Fremskridtspartiet tror på et frit erhvervsliv, et erhvervsliv, der ikke skal bindes af snærende restriktioner og holdes i live af forskellige tilskud, som i den sidste ende skal betales af erhvervslivet selv med påløbende omkostninger til den offentlige administration af ordningerne.

Hvis socialdemokratiet vil gøre noget godt for erhvervslivet, skulle man i stedet for arbejde på at få afviklet de mange snærende restriktioner, som gør det næsten umuligt at oprette eller udvide en bestående virksomhed. Hvis socialdemokratiet virkelig ønsker en øget aktivitet inden for disse områder, ville det være en meget bedre idé, hvis socialdemokratiet ville glemme alt om en øget beskatning af erhvervsvirksomhederne. Det ville have en betydelig større effekt end disse forslag.

Maisted (FD):

De frie demokrater går ikke ind for socialisme, og det er selvfølgelig i sig selv en tilstrækkelig begrundelse for at afvise disse fire forslag. Jeg har aldrig oplevet, at offentlige virksomheder har givet andet end tab, og det skyldes stort set, at de har skatteydernes midler til rådighed uden ansvar.

De problemer, der er ridset op i forbindelse med systemeksport, kan efter min mening varetages af erhvervsorganisationerne selv, men betingelserne for at kunne løse problemerne skal selvfølgelig være opfyldt, og det betyder, at det offentlige skal holde op med sit benspænd og skal sørge for at reducere skattetrykket. Vi ønsker selvfølgelig heller ikke at sætte system i pamperiet ved hjælp af offentlige midler, og vi har jo oplevet tit og ofte, at den frie konkurrence bliver undertrykt; i stedet for er der tale om en konkurrence om at tømme de offentlige kasser på den mest snedige måde.

Men det kan selvfølgelig ikke undre, at socialdemokratiet fremsætter den form for forslag, for takket være socialdemokratiet går Danmark jo imod en økonomisk opløsning på grund af et offentligt overforbrug, og de fortsætter, hvor de slap. Vi må håbe, at de aldrig nogen sinde får magt, som de har agt.

Svend Andersen (S):

Jeg vil først takke for den gennemgående positive modtagelse, som forslagene har fået.

Når jeg ser bort fra de to sidste ordførere, var det egentlig den radikale ordfører, der var mindst positiv over for forslagene, for det, hr. Larsen-Ledet sagde om forslagene, var jo, at de var overflødige; samarbejdet var godt nok i forvejen, og det var udtryk for en mistillid til erhvervslivet. Det skal man altså have nogle særlige briller på for at kunne læse. Vores opfattelse er, at vi egentlig har et godt erhvervsliv, som er dygtigt på mange områder, og vi har også en god og en dygtig og en udbredt offentlig sektor, og hvis vi kunne få et samarbejde imellem disse instanser, ville vi få et fornuftigt resultat ud af det.

Der var som sagt mange positive bemærkninger både fra regeringen og fra regeringspartierne, men når man så skulle give konkret udtryk for sin positivitet, så viste det sig alligevel, at man var tilfreds, således som det gik i øjeblikket.

Vi har peget på disse områder, selv om det selvfølgelig er rigtigt, som industriministeren siger, at alle disse ting kan laves i forvejen eller allerede er i gang. Men vi mener ikke, det er nok, at de kan laves. De praktiske muligheder for, at det bliver gjort, skal også være til stede.

De vækstområder, vi har peget på, er nogle typiske områder, som også er nævnt i det gode oplæg, som SiD har lavet i sin debatpjece om, hvordan man skaber nye arbejdspladser.

Systemeksport er et middel, hvormed disse områder kan blive bragt i vækst og blive mere udbredt, og det er nok her, den største uenighed imellem forslagsstillerne og regeringen opstår.

Jeg bemærkede, at hr. Flemming Hansen udtrykte tilfredshed med, at vi var enige med regeringen i, at der skulle laves systemeksportforretninger. Nu skal jeg lige minde om, at de største initiativer på dette felt blev taget under socialdemokratiske regeringer, og at det desværre er gået sådan, at de er blevet bremset under den nuværende borgerlige regering. Nu sagde industriministeren, at et nyt cirkulære var på vej, og vi er selvfølgelig spændt på at se, hvad der står heri, men hidtil har det vel været sådan, at de offentlige styrelser er blevet bremset i at tage initiativer på systemeksportområdet. Hvis det fortsat blot skal være sådan, at de offentlige styrelser skal stille sig til rådighed for de private virksomheder i det omfang, disse henvender

[Svend Andersen]

sig og beder om assistance imod betaling, så mener vi ikke, at det offentlige engagement er tilstrækkeligt. Det, vi peger på, er, at de offentlige styrelser aktivt selv skal gå ind i og tage initiativer til udvikling af systemer og tage initiativer til at gøre det sammen med private virksomheder.

Hr. Rahbæk Møller peger på spørgsmålet om beløbet, om det er for lille, eller om det er for stort. Når vi har ment det rigtigt at afsætte et beløb, er det, fordi vi mener, at de offentlige styrelser skal have frihed til at tage initiativer inden for nogle rammer. Det er muligt, at beløbet i så fald er for lille, men så vil vi være parat til at se på, om det skal forhøjes fremover.

Hr. Rahbæk Møller spurgte endvidere, hvorfor de to sidste områder, miljø og energi, ikke var med, og om det var noget, vi havde glemt. Hertil skal jeg sige, at det er det ikke. Det er forslag, der er under udarbejdelse, og som vil blive fremsat. Vi har samme opfattelse med hensyn til de områder: de er vigtige at gå i gang med.

Så skal jeg gå over til de enkelte forslag. Det er blevet sagt om medikoteknologi, at det er ting, der kan laves i øjeblikket. Ministeren sagde, at han var positiv over for forslaget, men her gælder det også, at det ikke er nok at være positiv. Det, vi peger på, er, at man skal tage området op og gøre det til et initiativområde, sætte et handlingsprogram, en handlingsplan, i gang og se på det, sådan at vi kan være helt sikre på, at vi får tingene til at køre. Her er vi enige med fru Anne Grete Holmsgård, der siger, at det offentlige får for lidt for den viden, det stiller til rådighed, bl.a. inden for vore hospitaler. Det er netop det, forslaget om en systemeksportforretning går ud på. Det offentlige skal kunne få sin andel af de projekter, som det offentlige er med i.

Spørgsmålet om industrialiseret byfornyelse var måske det forslag, som blev mest positivt modtaget. Her gjorde boligministeren opmærksom på, at alle disse ting kunne laves i øjeblikket, og det er vi enige med boligministeren i, men det, vi peger på, og det, vi godt vil sikre os, er, at vi også får det fulde udbytte af disse ting og alle de områder, der forskes i. Det skal ikke blot være noget, der ligger et sted uden at komme til fuld udnyttelse.

Jeg er enig med boligministeren i, at et godt hjemmemarked er en forudsætning for, at der kan blive en øget eksport. Men et godt hjemmemarked forudsætter også, at der er et udviklet boligbyggeri, og i øjeblikket er der midler nok inden for byfornyelsen. Det er der jo forskellige årsager til, bl.a. et lovforslag fra boligministeren, som vi har liggende, og som gør, at de private initiativtagere stiller deres aktivitet i bero i forventning om, at en eller anden gevinst måske ligger og lurser. Hvis vi kan få klaret dette problem hurtigt, således at byfornyelsen kan komme i gang, tror jeg nok, at puljen vil vise sig ikke at være tilstrækkelig.

Et godt hjemmemarked er også et veludviklet almennyttigt boligbyggeri, og det er jo ikke lige det, boligministeren har haft i tankerne med sit seneste lovforslag. Men vi er enige i, at det er en forudsætning for, at der kan laves noget godt.

Vi er også opmærksom på, at der laves meget rundt omkring på virksomhederne og på de forskellige uddannelsessteder, hvor der forskes, men det, vi godt vil sikre, er, at alting bliver samlet sammen. Her tænker vi f.eks. på de eksperimenter og forsøg, der foretages på arkitektskolerne for at sikre, at man kan tilpasse byggeteknikken til byggerier, der passer ind i vore byer. Ligeledes foregår der forsøg og eksperimenter for at sikre, at hele planlægningsproceduren omkring byfornyelsen bliver sat i sving, og at man får nogle gode resultater ud af det. Dertil kommer det rent praktiske forsøgsbyggeri. Men alle disse ting skal jo samles, og det skal være det, der tilsammen giver det færdige byfornyelsesprojekt, som skal være egnet til eksport. Vi vil gerne sikre med dette forslag, at det kommer til at ske, og at det kommer til fuld udnyttelse.

Så er det blevet sagt, at vort forslag om akvakultur – fiskeopdræt – er kommet for sent, fordi handlingsprogrammet allerede er sat i gang. Vi har da med tilfredshed noteret os, at handlingsprogrammet er blevet sat i gang, og så vidt jeg forstod på fiskeriministeren, var der sat et beløb på 13 mill. kr. af til anvendelse på området. Men det, vi mener med forslaget, er, at der skal ske noget langsigtet, at vi skal sikre os, at hele området bliver taget op, således at de uddannelser, der er nødvendige for, at der virkelig kan ske noget på hele dette vækstområde, også bliver

[Svend Andersen]

sat i sving, at den forskning og den videnopbygning, som er nødvendig for at få en langsigtet proces i gang, kommer i gang, og at nødvendige konsulenttjenester bliver oprettet.

Men alt dette vil vi selvfølgelig bruge udvalgsarbejdet til at se på, og jeg vil endnu en gang sige tak for den positive indstilling, der har været. Vi glæder os til et godt samarbejde på de forskellige områder.

Industriministeren (Stetter):

Regeringen er parat til at samarbejde med alle gode viljer om at fremme systemeksporten og finder ligesom fru Ritt Bjerregaard, at denne form for eksport er et vækstområde.

Jeg lyttede derfor også med stor opmærksomhed til fru Ritt Bjerregaards supplerende bemærkninger, men fandt desværre ikke nytænkning eller nye elementer, som kan øge systemeksporten. Tværtimod. Fru Ritt Bjerregaard fandt, at der var modstand mod det offentliges medvirken til denne specielle form for eksport. Påstanden var ikke ledsaget af eksempler, og derfor er den vanskelig at vurdere. Vi kan formentlig se nærmere på eventuelle eksempler under udvalgsarbejdet, for jeg vil understrege, at jeg er interesseret i at fjerne de modstande, som måtte være.

Fru Ritt Bjerregaard og hr. Svend Andersen mente, at offentlige myndigheder skulle kunne tage selvstændige initiativer med henblik på at etablere systemeksport. De offentlige myndigheder kan naturligvis selvstændigt henvende sig til kommercielle firmaer for at etablere samarbejde, men jeg må stærkt advare mod, at offentlige styrelser begynder at eksportere på egen hånd. Det drejer sig om eksport til fremmede markeder, hvor der er en behård konkurrence. Det drejer sig om kommercielle forretninger, som vi skal have betaling for, og som vi også helst skal tjene på. Fordi man er en god tandlæge eller en god pædagog, er det ikke ensbetydende med, at man er en god forretningsmand.

Fru Ritt Bjerregaard understøtter, at det offentlige skal deltage som medejer af de virksomheder, der udfører systemeksport, og her skiller vandene. Regeringen finder, at dette er et brud med dansk industripolitik, og at en gennemførelse af denne tanke kan skade hensigten, som jo er at øge systemeksporten. Vi melder fra på dette punkt.

Fru Ritt Bjerregaard sluttede med en bemærkning om, at udenrigsministeriet havde gjort nogle erfaringer, som jeg forstod kunne anvendes til at sætte mere skub i systemeksporten. Udenrigsministeriet og industriministeriet har på dette som på alle andre arbejdsområder et tæt og åbent samarbejde, og jeg er ikke bekendt med, at der skulle være forskelle i opfattelsen på dette punkt. De to ministerier har naturligvis et fortræffeligt samarbejde.

Fru Anne Grete Holmsgård og hr. Svend Andersen omtalte bl.a. det nye systemeksportcirkulære. Jeg foreslår, at udvalget udbejder sig eksemplarer af dette cirkulære, så vi kan tage en drøftelse af indholdet, men jeg kan allerede ganske kort oplyse, at cirkulæret er ændret på følgende punkter:

For det første er det tydeliggjort, at også kommuner og amtskommuner kan deltage i videneksport efter cirkulærets bestemmelser. For det andet er det tydeliggjort, at cirkulærets regler også finder anvendelse på statsinstitutioner, der udfører indtægtsdækket virksomhed. Og endelig er der indført nye regler, hvorefter den eksisterende styrelse kan beholde 80 pct. af de beregnede overheadtillæg.

Jeg er parat til at redegøre i detaljer i udvalget for, hvordan industriministeriet arbejder med systemeksport.

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (S):

Industriministeren erklærede sig som modstander af, at det offentlige skal have lov til at tage selvstændige initiativer, og sagde, at det ville være et brud med dansk industris principper, hvis man gjorde noget sådant. Men det er jo netop det brud, vi meget gerne vil tage. Vi ved meget vel, at Industrirådet ikke ønsker, at det offentlige skal have lov til at tage initiativer, men at det skal blive siddende, indtil en eller anden virksomhed måtte have behov for at udnytte den viden, som det offentlige er i besiddelse af. Men det er jo netop her, vi mener, det er meget nødvendigt, at vi bryder med det princip, for dansk industri og det danske samfund som helhed er ikke store nok til at kunne klare sig på verdensmarkedet, hvis vi ikke bruger den mulighed, der består i at udvide samarbejdet mellem det offentlige og det private. Andre lande har jo for længst forstået i fællesskab

[Svend Andersen]

at udnytte de ressourcer, som man besidder, og hvis ikke vi er med på et tidligt tidspunkt og prøver at bruge vore ressourcer, vil vi uvilkårligt komme bagefter.

Spørgsmålet om, hvorvidt det offentlige skal have betaling, er jo klart. Det fremgår tydeligt af vort forslag, at det offentlige skal indgå som lige partner i selskabet og modtage sit overskud, og det tilfalder selvfølgelig de styrelser, der har afleveret pengene.

Boligministeren (Bollmann):

Det er hr. Svend Andersens bemærkning, der kalder mig herop. Hr. Svend Andersen pegede på, at det var nødvendigt med et godt hjemmemarked for at have en god eksport. I den forbindelse vil jeg gerne orientere om, at vi netop i 1985 vel har de største offentligt støttede kvoter nogen sinde. Derudover har vi også set en fremgang i eksporten. I bemærkningerne til belutningsforslaget står der noget om, at eksporten i 1983 var på 14-15 mia kr. Den var på 12 mia kr. i 1982, det sidste år med socialdemokratisk regering. Allerede i 1984 er byggeeksporten oppe på ca. 18 mia kr., så der er altså en meget, meget positiv udvikling, hr. Svend Andersen.

Må jeg så sige om samarbejdet mellem det offentlige og det private, at der netop i sidste uge blev afholdt en konference mellem miljøministeriet og boligministeriet og en lang række af byggeriets organisationer, og at samtlige kommentatorer og samtlige konklusioner tilkendegav, at dette samarbejde fungerer. Og det fungerer altså uden et beslutningsforslag fra socialdemokratiet.

På boligbyggeriområdet har vi en række organisationer, hvor dette samarbejde fungerer løbende. Jeg kan pege på Byggeeksportrådet. Vi har netop været med til stiftelsen af et nyt arkitekturcenter for dansk byggeeksport. Vi har en forskning i statens byggeforskningsinstitut, hvor der også er mange internationale kontakter. Vi har i boligministeriet et internationalt kontor. Men jeg vil gerne understrege, at jeg er meget enig med industriministeren i, at det er jo ikke ministerierne, der skal begynde at eksportere. Vi kan give råd og vejledning, og det gør vi da også løbende. Det er jo ikke noget nyt, at offentlige myndigheder giver gode råd og har et godt samarbejde med erhvervslivet. Det findes også på bolig- og byggeområdet og

altså også på byfornyelsesområdet, hvad enten dette forslag bliver vedtaget eller ej.

Fiskeriministeren (Grove):

Jeg er glad for, at hr. Svend Andersen vil gå meget aktivt ind på området fiskeopdræt. Det blev nævnt, at vi skulle have en planlægning frem i tiden, og jeg redegjorde i mit indlæg for, at vi snart har en plan klar, der gælder frem til år 2000. Jeg har gjort rede for, at vi er i gang med at iværksætte akvakulturforskning ved Nordsøcenteret. Jeg kan også oplyse, at konsulenttjenester og forskning virkelig bliver fremmet på dette område.

At der er stor interesse, vil jeg gerne prøve at vise bl.a. ved at omtale de ansøgninger vedrørende havdambrug, altså fortrinsvis til havørreder, vi har i øjeblikket. Vi har givet tilladelse til 20 havdambrug, og i øjeblikket er der 38 ansøgninger om nye havdambrug under behandling, så det er ikke sådan, at erhvervet ikke selv har lyst til at komme i gang.

Vores problemer ligger ikke i hverken forskning eller konsulenttjeneste eller overhovedet i den retning. Vores problemer ligger simpelt hen på miljøområdet og på fredningsområdet. Kan vi få arealer? Kan vi få arealer ude i havet, som vi må bruge til det? Kan vi få arealer på land? Derfor er jeg selvfølgelig taknemmelig, når socialdemokratiet nu virkelig vil gå med ind her og vil være med til at hjælpe os til at få disse arealer. Jeg har selv peget på nogle områder, der ville være ganske fortræffelige til havdambrug. Det er kernekraftarealerne, hvor vi nu diskuterer, om de skal frigives, og om de skal anvendes til andre formål. De ville simpelt hen være et fund til dette her. De ligger alle sammen ud til dybt vand, hvor vi kan få frisk vand ind. De ligger alle sammen i mindre befolkede egne, således at vi derigennem kunne være med til at skaffe arbejdspladser dér. Hvis I villé være med til at skaffe mig de arealer, så tror jeg, vi meget hurtigt i løbet af 3, 4, 5 år kan komme op på en kæmpeproduktion, måske omkring 20.000 t havørreder, som udgør en værdi af omkring et par milliarder kroner, og det er 5.000-6.000 arbejdspladser. Her har I mange muligheder for at sætte ind.

Det kan egentlig også være svar til hr. Larsen-Ledet. Her er et område, der virkelig

[Fiskeriministeren]

interessere mig, og jeg vil love, at vi vil gøre alt, hvad vi kan på dette område. Jeg mindes da også med glæde, at jeg fornemmede en bred interesse for det, dengang landbrugs- og fiskeriudvalget besøgte ministeriet og vi blev orienteret om akvakultur, og det takker jeg for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at beslutningsforslagene under dagsordenens punkt 1 og 2 henvises til erhvervsudvalget, beslutningsforslaget under punkt 3 til boligudvalget og beslutningsforslaget under punkt 4 til landbrugs- og fiskeriudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 189:

Forslag til lov om ændring af lov om totali- satorspil.

Af Stavvad (S) og Aase Olesen (RV) m.fl. (Fremsat 26/2 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Lovforslaget går ud på at lempe afgiften på totalisatorspil på andre former for væddeløb end hestevæddeløb, og det vil først og fremmest sige på duetotalisatorerne.

Jeg kan kun se med sympati på et forslag, der kan hjælpe bredueforeningerne, som jo har nogle økonomiske vanskeligheder. Der er imidlertid en afgørende indvending mod det foreliggende lovforslag, en indvending, der gør, at regeringen ikke kan støtte forslaget i den foreliggende form. Forslaget vil isoleret set medføre et provenutab for staten på 800.000 kr. pr. år, og det svarer til ca. halv-

delen af det samlede provenu fra spillet på breveduetotalisatorerne.

Det er formentlig rigtigt, når forslagsstillerne forventer, at en lempelse af afgiften, især en lempelse af den progressive afgiftsskala, vil medføre en vis omsætningsforøgelse, men selv ved en optimistisk vurdering af omsætningsfremgangen må det forventes, at forslaget vil resultere i et provenutab for staten, der ligger væsentligt over det, som forslagsstillerne har anført i bemærkningerne til forslaget. Det er ikke realistisk at regne med, at forslaget højst skulle koste 250.000 kr. pr. år, og da slet ikke, at det skulle være provenuneutralt.

Det er da nok muligt, at man kan finde en anden ordning, således at provenuneutraliteten kan opnås, og vi vil da gerne under denne forudsætning følge drøftelserne i skatte- og afgiftsudvalget med interesse.

Aagaard (KF):

Formålet med dette lovforslag er at lette afgiften til staten for de mange breduebaner landet over, som for øjeblikket har store økonomiske vanskeligheder. Nu er vi ikke overbevist om, at disse vanskeligheder udelukkende skyldes afgiftens størrelse, men der er nok ingen tvivl om, at en afgiftslettelse vil få en særdeles positiv virkning, og jeg er enig i det synspunkt, at det er sandsynligt, at der på de pågældende spilledage vil blive afviklet flere løb, end tilfældet er for øjeblikket.

Jeg tror dog nok, vi må se i øjnene, at der vil gå nogen tid, inden denne løbsudvidelse vil give mærkbare stigninger i omsætningen, og det er sikkert her, vi har forklaringen på uoverensstemmelsen mellem forslagsstillerne og ministeren med hensyn til statens provenutab, en forskel mellem intet tab for staten og op til 50 pct. af statens provenu.

På baggrund heraf mener vi os ikke i stand til at støtte lovforslaget i dets nuværende form, men vi vil gerne under udvalgsarbejdet positivt medvirke til, at der findes en fornuftig løsning på dette spørgsmål.

Bente Nielsen (V):

Venstre kan ikke gå ind for lovforslaget, som det foreligger, og det skyldes først og fremmest, at en gennemførelse af forslaget vil give et provenutab for staten på omkring 800.000 kr. eller svarende til ca. halvdelen af